

1. luku

MARXILAISEN PUOLUEEN PERUSTAMINEN

Venäjä imperialismin kynnyksellä

**Imperialismin
alkakauden alku
maailmassa**

Venäjän samoin kuin muidenkin maiden kansanjoukot olivat vuosisatoja taistelleet sortoa vastaan. Ne olivat monia kertoja nousseet ase kädessä sitä vastaan, mutta eivät kuitenkaan olleet vapautuneet riiston kahleista, sillä niillä ei ollut selvää taistelun päämäärää eivätkä ne olleet järjestäytyneet. Vasta sitten, kun ilmaantui työväenluokka, jota elämänehdot olivat opettaneet taistelemaan sitkeästi, järjestyneesti ja yhteisvoimin, kansasta tuli voimakas, sillä se sai luotettavan johtajan. Työväenluokka loi ensi kertaa järjestön, puolueen, joka johtaa tietoisesti kansanjoukkojen taistelua.

Lokakuussa 1917 Venäjän työläiset ja talonpojat kukistivat tilanherrat ja kapitalistit ja alkoivat rakentaa uutta, kaikenlaisesta sorrosta ja väkivallasta vapaata yhteiskuntaa. Kun oli kulunut vähän yli neljännesvuosisadan, niin jo ihmiskunnan kolmasosa astui sosialismin tielle, jota ensimmäisinä kulkivat Venäjän kansat. Kahdennestakymmenenstä vuosisadasta tuli ihmiskunnan riistosta ja sorrosta vapautumisen vuosisata, anastussotien hävittämisestä ja ikuisesta rauhasta käytävän taistelun vuosisata.

Jotta voitaisiin ymmärtää maailmassa tapahtuneet hämmästyttävät muutokset ja Neuvostoliiton osuus niissä, on

tiedettävä, millainen aikakausi alkoi 20. vuosisadan alussa. Sitä sanotaan imperialismin aikakaudeksi. Uusi aikakausi toi tullessaan uusia vitsauksia ihmiskunnalle. Nimenomaan se loi kuitenkin edellytykset työtätekevien todelliselle vapautumiselle riistosta.

Imperialismi on kapitalistisen yhteiskunnan kehityksen tulos, tuon yhteiskunnan korkein ja viimeinen vaihe. Kapitalistien kesken on koko ajan käynnissä ankara kilpataistelu. Rikastumishimo hallitsee yhä määräävämpänä jokaisen kapitalistin ajatuksia ja toimia. Hämähäkkien tavoin voimakkaat kapitalistit saavat voiton heikoista, suurkapitalistit saattavat häviöön pieniä ja keskivarakkaita. Tavarantuotanto keskittyy vähitellen harvojen suurkapitalistien käsiin. Ylivoittoa tavoitellessaan nämä yhdistyvät liitoiksi, monopoleiksi. Monopoliin isännät määräävät tuotannon suuruuden ja sanelevat itselleen edulliset hinnat, jakavat keskenään tavaroiden menekkimarkkinat ja raaka-ainelähteet. Vähitellen he ovat ottaneet käsiinsä melkein kokonaan tärkeimpien tavaroiden tuotannon ja alistaneet valtaansa markkinat. Monopoliin edustajat hoitavat valtion tärkeimpiä virkoja.

Monopoliin herruus on huonontanut kapitalististen maiden työtätekevien asemaa. Tavaroiden hinnat nousevat, elämä tulee kalliimmaksi. Työkansasta kiskotaan yhä suurempia veroja. Voimakkaat kapitalistien liitot käyvät työläisten kimppuun riistäen pois sen, minkä he ovat saavuttaneet pitkäaikaisella ja päättävällä taistelullaan. Valtio sekaantuu yhä useammin työläisten ja riistäjien välisiin selkkauksiin ja puolustaa kapitalistien etuja. Pienomistajat ovat voimattomia monopoliin rynnäköön edessä. Talonpoikien kohtalo riippuu yhä enemmän kaikkivaltiaista pankeista, jotka antavat lainoja ja sanelevat hinnat. Suurpääoma kuristaa armottomasti käsityöläisiä ja pikkukauppiaita ja alistaa heidät täydellisesti valtaansa ellei saata heitä lopulliseen häviöön. Monopoliin pääoma on riistänyt täydellisesti itsenäisyyden sivistyneistöltä — opettajilta, lääkäreiltä, insinööreiltä, toimihenkilöiltä, lehtimiehiltä, kirjailijoilta ja taiteilijoilta. Kansan elämä käy yhä ilottomammaksi.

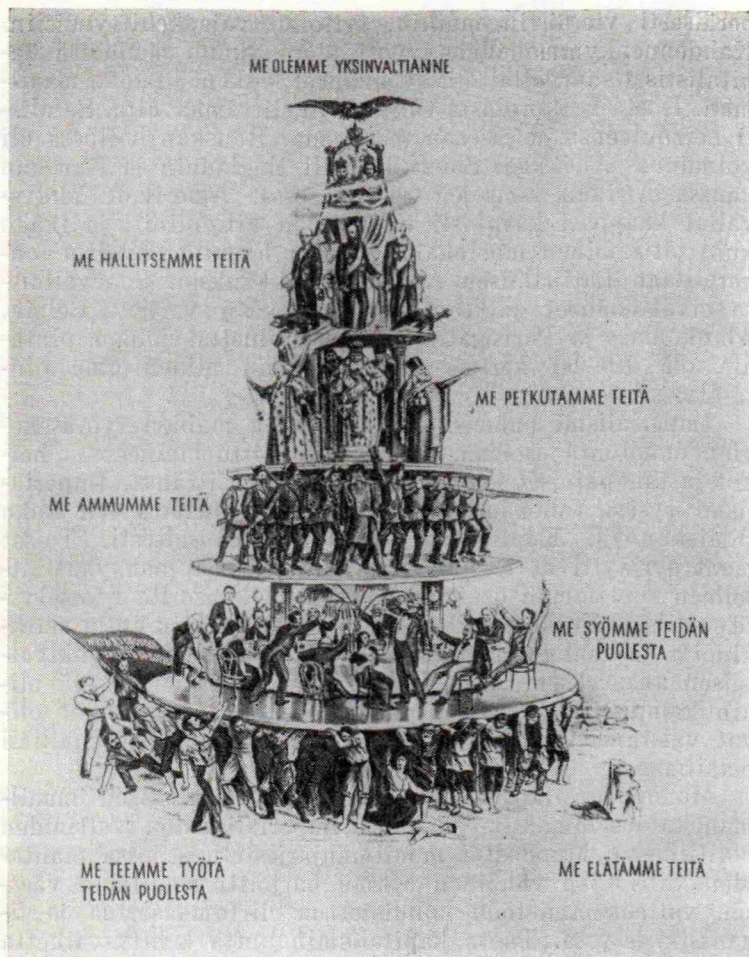
Monopolit saivat haltuunsa valtavia varoja. Niille kävivät ahtaiksi omien kansallisten valtioidensa puitteet. Suuria voittoja tavoitellessaan ne ryntäsivät erittäin voima-

peräisesti vieraisiin maihin, eritoten vajaakehittyneisiin. Kahdennenkymmenennen vuosisadan alkuun mennessä kapitalistiset suurvallat olivat jakaneet keskenään koko maailman. Isosta-Britanniasta tuli suurin siirtomaavalta. Se alisti herruuteensa neljäsosan maailmaa. Ranskan hallussa oli kolmannes Afrikkaa. Saksa kilpaili Englannin ja Ranskan kanssa Afrikan kansojen rosvouksessa. Amerikan Yhdysvallat kaappasi kavalasti Kuuban ja Filippiinit, ja ikään kuin jättimäinen mustekala se alkoi hamuta ahnailla lonkeroillaan Latalalaisen Amerikan rikkauksia. Suurvalloista eivät jääneet jälkeen pienemmätkään valtiot: Belgia, Alankomaat ja Portugali valtasivat alueita, joiden pinta-ala oli 70—80 kertaa suurempi kuin niiden oma pinta-ala.

Imperialismi pahensi kapitalististen maiden työtätekevien onnetonta asemaa. Se valjasti siirtomaakeeseen heikot ja takapajuiset kansat. Eikä sekään riittänyt. Imperialismi sysäsi tuhoisien maailmansotien kurimukseen koko ihmiskunnan. Kapitalismi kehittyi epätasaisesti. Toiset maat syrjäyttivät toisia. Etusijalle päässyt maa vaati itselleen suurimman osuuden sorretuilta kansoilta ryöstettyä saaliista. Koska maailma oli jo jaettu, voitiin uusia markkinoita ja raaka-ainelähteitä hankkia ainoastaan väkivaltaisen anastuksen tietä. Imperialististen sotien syynä olikin kamppailu maailman uudelleenjaosta. Nuo sodat olivat väistämättömiä niin kauan kuin imperialismi hallitsi maailmaa.

Monopolit alkoivat johtaa koko kapitalistisen maailman talouselämää ja määrätä imperialististen valtioiden politiikasta. Muodostui maailmanjärjestelmä, jossa mahtavien valtioiden vähäinen ryhmä harjoitti maailman väestön valtaenemmistöön kohdistettua siirtomaasortoa ja finanssikiristystä. Tuota kapitalismin uutta kehitysvaihetta Lenin sanoi imperialismiksi ja suoritti sen kaikinpuolisen tutkimuksen teoksessaan »Imperialismi, kapitalismin korkein vaihe».

Imperialismia seurasi taantumus yhteiskunnallisessa ja poliittisessa elämässä. Imperialistit tukahduttivat vallankumoukset kaikkialla, missä niitä puhkesi. Valloittamisensa maissa imperialistit nojautuivat taantumuksellisimpiin voimiin, tukivat feodaaleja ja vieläpä orjanomistajia-kin. Kapitalismista tuli yhteiskunnallisen edistyksen este.

Näin taiteilija on kuvannut tsaarin harjoittamaa Venäjän kansanjoukkojen sortoa

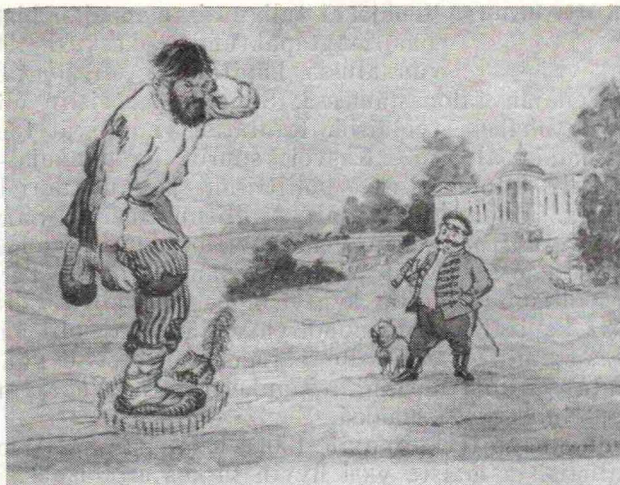
Lenin vertasi tätä kapitalismia ylensyöneeseen pohataan, joka mätänee elävältä eikä anna elää sen, mikä on nuorta.

Venäjä 1900-luvun alussa Venäjältä tuli uusimman ajan historian maailmantapahtumien keskus. 1900-luvun alussa kapitalismi oli jo vallitse-

vana Venäjän talouselämässä. Suuriin tehtaisiin oli keskittynyt tuhansia työläisiä. Rautatiet yhdistivät toisiinsa maan monia alueita. Kasvoi suuria kaupunkeja — nykyaikaisen taloudellisen, poliittisen ja kulttuurielämän keskuksia. Muodostui laajoja teollisuusalueita. Samanlaisesti voimistui tsaarin Venäjän riippuvuus ulkomaisesta pääomasta, jota vetivät puoleensa suuret voitot. Tärkeimmillä teollisuudenaloilla syntyi nopeasti vallitseviksi kehittyviä kapitalistien monopoliyhtymiä. Monopolit johtivat yhä laajemmin maan talouselämää ja liittyivät yhä kiinteämmin valtiokoneiston huippukerroksiin. Venäjä muuttui imperialistiseksi maaksi.

Venäjää erotti kuitenkin Länsi-Euroopan ja Amerikan kapitalistisista maista yksi hyvin tärkeä erikoisuus. Venäjällä kuten muissakin maissa kapitalismi tuli feodaalisen maaorjuusjärjestelmän tilalle, jonka vallitessa talonpoikia myytiin ja ostettiin kuin esineitä tai eläimiä. Mutta Venäjällä maaorjuuden jäänteet säilyivät tuntuvina, koko maan elämään vaikuttavina. Pahimpia noista jäänteistä olivat tsaarin itsevaltius, tilanherrojen maanomistus ja kansallisuussorto.

Venäjällä oli rajoittamaton monarkia. Valta kuului täydellisesti ja jakamattomasti tsaarille, joka mielensä mukaan julkaisi lakeja, nimitti ministerit ja virkamiehet sekä mielivaltaisesti keräsi ja käytti kansan varoja. Ei ollut minkäänlaista perustuslakia. Tsaarin virkamiehet voivat mielensä mukaan pidättää kenet hyvänsä, tuomita vankeuteen tai karkottaa, sulkea koulun, lakkauttaa sanoma- tai aikakauslehden. Tsaari toimi aatelistilanherrojen etujen mukaisesti. Tilanherrat nauttivat kaikkia poliittisia oikeuksia, he olivat tärkeimmissä valtionviroissa, saivat tavattoman suurta palkkaa ja avustuksia. Tilanherrat kuuluivat korkeimpaan säätyyn, jonka oikeudet ja privilegiot olivat perinnöllisiä. Tsaarin monarkia oli itse asiassa orjuuttaja-tilanherrojen diktatuuria. Venäjän kansalla ei ollut minkäänlaisia poliittisia oikeuksia. Ei ollut oikeutta kokoontua vapaasti, lausua mielipidettään tai esittää vaatimuksia, ei ollut oikeutta perustaa vapaasti liittoja tai järjestöjä, julkaista vapaasti lehtiä tai kirjoja. Kansalta oli

Tsaarin Venäjällä oli jokaisella tilanherralla maata keskimäärin yhtä paljon kuin 300 talonpojalla yhteensä

Tällaisissa asumuksissa eli puolet Venäjän talonpoikaisväestöstä

Näin talonpojat elivät tsaarivallan aikaan

Näin tehtiin peltotöitä tsaarin Venäjällä

kielletty poliittisten puolueiden perustaminen. Puolueeseen kuulumisesta pantiin vankilaan, karkotettiin asumatomille seuduille tai tuomittiin pakkotyövankeuteen.

Maaseudulla säilyi hirvittäviä maaorjuuden jäänteitä. Niiden lähteenä olivat latifundiumit, tilanherrojen jättäläismaatilat. Ensimmäinen ja suurin tilanherra oli tsaari. Yksin tsaarin perhe omisti enemmän maata kuin puoli miljoonaa talonpoikaisperhettä. Kolmellakymmenellä tuhannella suurtilallisella oli yhtä paljon maata kuin kymmenellä miljoonalla oikeudettomalla talonpoikaisperheellä, jotka maaorjuudellinen riisto oli saattanut kurjuuteen. Maan puute kuristi talonpoikia. Talonpoika eli kurjuudessa mitättömän pienellä huonolla ja laihalla maatilkullaan, jota hän muokkasi aivan alkeellisilla työvälineillä, esim. sahroilla. Maaseutu koki katoaikoja ja nälkää. Maantarve pakotti talonpoikia vuokraamaan tilanherroilta maata orjuuttavilla ehdoilla: talonpojat sitoutuivat muokkaamaan tilanherran maan omilla työvälineillään ja hevosillaan ja luovuttamaan tälle puolet sadostaan. Talonpojat luettiin alhaissäätyyn kuuluviksi. He joutuivat aatelisten maapäälikköjen valtaan. Pienimmästäkin »rikkomuksesta» esivaltaa kohtaan tai verojen maksamatta jättämisestä talonpoikia rangaistiin ankarasti, heidän omaisuutensa myytiin huutokaupalla. Maaseutu kitui kurjuudessa ja oikeudettomuudessa.

Työläisiä riistettiin erittäin julmasti puolittain maaorjuudellisen järjestelmän oloissa. Kapitalistien ja tsaarin virkavallan alaisina työläiset saivat kokea kaksinkertaista sortoa. Työväensuojelua ei ollut laisinkaan. Vasta 1800-luvun lopulla työläisten sitkeän taistelun tuloksena hallitus rajoitti työpäivää yhteentoista ja puoleen tuntiin, mutta tosiasiallisesti se oli edelleenkin 12—14 tunnin pituinen. Alhainen palkka tuskin riitti niukkaan ravintoon. Tuota mitätöntäkin palkkaa kapitalistit pienensivät kaikin tavoin. Pahimpana kiusana työläisille olivat sakot, joilla isännät rankaisivat heitä mistä syystä hyvänsä. Suurin osa työläisistä asui tehdaskasarmeissa, yhteisissä asuntoloissa, joissa oli kaksikerrokset makuulaverit.

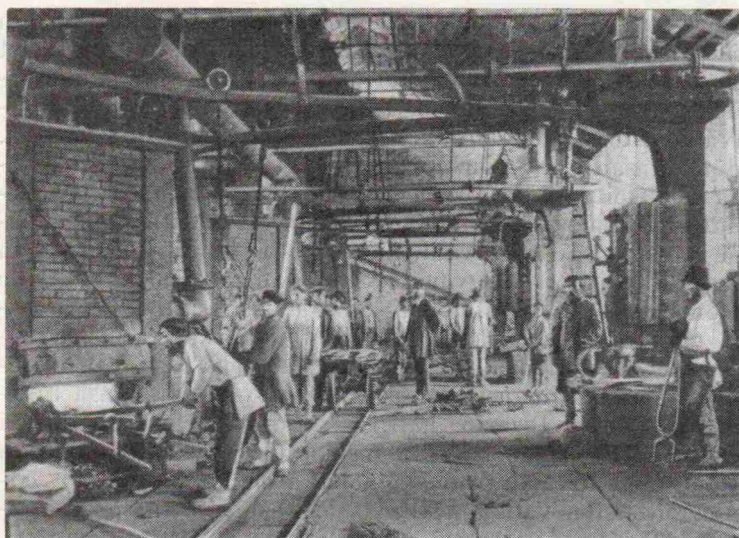
Itsevaltius pelkäsi, että tietojen valo tekee kansan nöyryttömäksi. Se piti kansanjoukkoja pimeyden ja sivistymättömyyden vallassa. Neljä viidesosaa Venäjän väestöstä ei osannut lukea eikä kirjoittaa.

Tsaarin Venäjä oli suurimpia siirtomaavaltoja. Täysin oikeudettomat ei-venäläiset kansat muodostivat yli puolet maan väestöstä. Niitä riistettiin armottomasti, halveksittiin ja solvattiin kaikin tavoin. Tsaarin virkamiehet käyttivät mielensä mukaan lakia ja rangaistuksia niihin nähden. Idän kansallisista reuna-alueista tuli raaka-aineita tuottavia lisäkkeitä, jotka oli tuomittu taloudelliseen takapajui-suuteen. Tsaarin viranomaiset häätivät eräitä ei-venäläisiä kansoja niille ikivanhoista ajoista kuuluneilta mailta ja antoivat nuo maat venäläisille tilanherroille ja rikkaille talonpojille. Ei-venäläisten kansojen kansallista kulttuuria vainottiin ja tukahdutettiin. Monilta kansoilta kiellettiin sanomalehtien ja kirjojen julkaisu sekä lasten koulutus äidin kielellä. Maan itäosissa väestö pysyi ylipäänsä luku-aidottomana. Tsaarin hallitus lietsoi tarkoituksellisesti kansallisuusvihaa, usutti kansakuntia toisiaan vastaan, provosoi juutalaispogromeja sekä armenialaisten ja azerbaidžanilaisten välisiä verilöylyjä. Tsaarin Venäjä oli kansojen vankila.

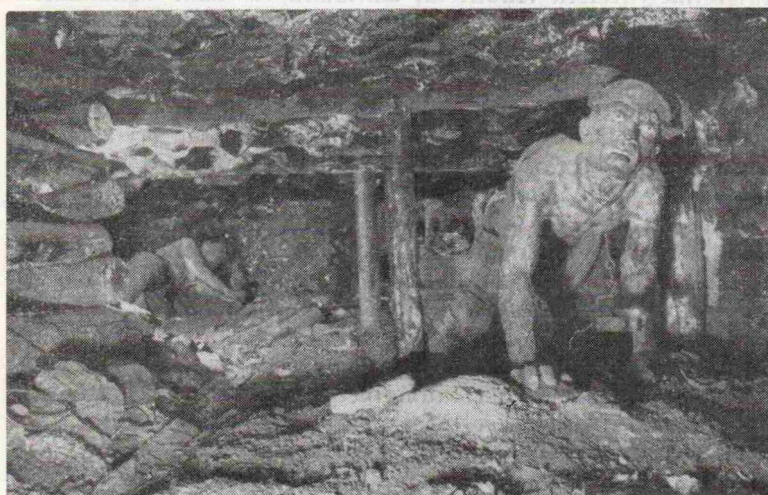
Venäjän kansan keskuudessa oli kuitenkin paljon demokraatteja, vallankumousmiehiä. He kehottivat liittämään yhteen kaikki vallankumoukselliset voimat ja käymään taistelua yhteistä vihollista, tsarismia vastaan. Venäläisten kumousmiesten johtamassa yhteisessä vallankumouksellisessa taistelussa Venäjän kaikkien kansojen työtätekevät lähenivät toisiaan.

Kymmenet Venäjää asuttavat kansakunnat, kansalliset ryhmät ja heimot olivat yhteiskuntakehityksen eri asteilla. Toiset niistä olivat kehittyneet kapitalismin asteelle, toiset elivät vielä patriarkaalis-feodaalisen järjestelmän oloissa, muutamilla taas oli säilynyt jopa sukuyhteiskunnan jäänteitä. Toiset kansat olivat jo täydellisesti muotoutuneita kansakuntia, toiset taas koostuivat löyhästi toisiinsa sidotuista kansallisista ryhmistä ja jopa toisilleen vihamielisistä heimoista. Toiset kansat elivät vakinaisilla asuinpaikoilla ja olivat rakentaneet suuria kaupunkeja, toiset kiertelivät paimentolaisina laumoineen aroilla eikä heillä ollut käsitystäkään alkeellisista elämänmukavuuksista. Toisilla kansoilla oli korkealle kehittynyt tiede ja kirjallisuus, toisilla taas ei ollut edes omaa kirjakieltään.

Venäjälle oli leimallista erikoisen ankara proletariaatin riisto, talonpoikaiston äärimmäinen kurjuus ja oikeudetto-

**Uralin rauta- ja terästehdas, jossa työläiset tekevät
13—14 tuntia työtä vuorokaudessa**

Kaivosmies

Näin työläiset elivät tsaarivallan aikaan

Monen perheen yhteinen huone työläiskasarmissa

muus, ei-venäläisten kansallisuuksien julkea sorto. Valtava maa ikään kuin olisi toisintanut Euroopan ja Aasian suurilla lakeuksilla koko maailman kuvaa, sen ristiriitoja ja mätäpaiseita. Tilanherrojen ja kapitalistien mitättömän pieni ryhmä, jonka uskollisena vartijana oli tsaarin hallitus, sorti ja orjuutti kansan valtaenemmistöä, neljää viidesosaa väestöstä.

Koko maailman työtätekevät elivät likipitäen samalla tavalla. Kaikkialla riistettiin ja sorrettiin armottomasti väestön valtaenemmistöä, työläisiä ja talonpoikia. Miljoonat kaupunkien ja maaseudun omistamattomat orjuutetut työtätekevät olivat suuri vallankumouksellinen voima. Mutta heidät oli järjestettävä ja liitettävä yhteen, heitä oli valistettava poliittisesti, heidät oli saatava käsittämään selvästi omat etunsa sekä uuden, onnellisen ja vapaan elämän puolesta käytävän taistelun tiet.

Marxismi-leninismi viitoitti kaikille työtätekeville tien vapautumiseen kurjuudesta, sorrosta ja riistosta.

Hajanaisista kerhoista marxilaiseksi puolueeksi

**Marxin ja
Engelsin
tieteellinen
kommunismi**

Ammoisista ajoista ihmiset ovat haaveilleet sellaisesta oikeudenmukaisesta yhteiskunnasta, jossa ei olisi rikkaita ja köyhiä, sortajia ja sorrettuja eikä olisi sotia. Menneisyyden suuret ajattelijat sanoivat tuota yhteiskuntaa sosialistiseksi, kommunistiseksi. Mutta ihmiset osasivat vain haaveilla sosialismista. He eivät tienneet oikeaa tietä eivätkä nähneet todellista voimaa, joka johtaisi sosialismiin.

Marx ja Engels, proletariaatin ja kaikkien työtätekevien suuret opettajat, muuttivat jo 1800-luvulla tuon haaveen tieteeksi. He tutkivat ihmiskunnan historiaa ja löysivät yhteiskuntakehityksen liikkeellepanevan voiman. Kehityksessään ihmiskunta ei ole pysähtynyt paikalleen. Jokaisen yhteiskuntajärjestelmän tilalle tulee toinen. Alkukantaisessa yhteiskunnassa ihmiset elivät yhteisinä ja omistivat yhteisesti tuotantovälineet: maan, sen uumenet, metsät, vesistöt, työvälineet. Silloin ei ollut rikkaita ja

köyhiä, kaikki olivat samanarvoisia. Vähitellen muodostui tuotantovälineiden yksityisomistus, ja yhteiskunta jakautui omistaviin ja omistamattomiin. Tuotantovälineiden omistajat alkoivat riistää niitä, joilla noita välineitä ei ollut.

Niinpä jo varhaisessa muinaisuudessa yhteiskunta jakautui orjiin ja orjanomistajiin. Orja oli täysin oikeudeton. Häntä ei tunnustettu ihmiseksi, vaan pidettiin yksinkertaisesti orjanomistajalle kuuluvana »puhetaitoisena työvälineenä». Orjayhteiskunta vaihtui feodaaliseen, jonka muodostivat tilanherrat ja maaorjatalonpojat. Maahan kiinnitetyn talonpojan asema ei eronnut suuresti orjan asemasta. Talonpoika kuitenkin viljeli omaa pientä tilanherralta saamaansa maatilkkua ja oli velvollinen tekemään tietyn määrän työpäiviä herransa hyväksi. Feodaalisen järjestelmän tilalle tuli kapitalistinen. Kapitalistisessa yhteiskunnassa kaikki perustuotantovälineet kuuluvat kapitalistille ja maanomistajalle. Erotukseksi orjasta ja maaorjatalonpojasta proletaari on vapaa ihminen. Mutta hän ei omista mitään muuta kuin työtä tekevät kätensä. Pelastuakseen nälkäkuolemalta hänen on palkkauduttava kapitalistin renniksi. Olemukseltaan kapitalistinen järjestelmä on palkkaorjuusjärjestelmä.

Miksi yhteiskuntajärjestelmät vaihtuvat toisiin? Mikä on yhteiskuntakehityksen liikevoima? Niin orjayhteiskunta kuin feodaalinen ja kapitalistinenkin yhteiskunta jakautuvat rikkaisiin ja köyhiin, omistaviin ja omistamattomiin, riistäjiin ja riistettyihin. Kaikki nuo yhteiskunnat jakautuivat sortaviin ja sorrettuihin luokkiin, joiden kesken oli käynnissä ainainen leppymätön taistelu. Riistoyhteiskunnassa *luokkataistelu* onkin historian *liikevoima*.

Yksikään luokkajakoon perustuva yhteiskuntajärjestelmä ei ole ikuinen. Niin orjayhteiskunta kuin feodaalinenkin yhteiskunta syntyi, kehittyi ja kuoli. Saman kohtalon oma on kapitalismikin. Marx ja Engels saivat selville kapitalismin kehityslait ja todistivat tieteellisesti, että kapitalismi itse luo edellytykset tuhoutumiselleen. Kapitalismin kehittyessä tapahtuu tuotantovälineiden keskittyminen. Suuret tuotantolaitokset syrjäyttävät jatkuvasti ja nielevät pieniä ja keskisuuria laitoksia. Työ ja tuotanto liittyvät toisiinsa yhä suuremmissa määrin, toisin sanoen ne muuttuvat olemukseltaan yhä enemmän yhteiskunnallisiksi. Mut-

ta yhteisen työn tuotteen anastaa itselleen pieni kapitalistiryhmä, sillä se omistaa tuotantovälineet. Siten kapitalismi itse luo aineelliset edellytykset sosialismille, ts. se luo yhteiskunnallisen suurtuotannon. Jotta kapitalismin tilalle voitaisiin pystyttää sosialismi, täytyy hävittää tuotantovälineiden yksityisomistus. Tuotantovälineiden on oltava koko yhteiskunnan omaisuutta.

Hallitsevat riistäjäluokat eivät kuitenkaan luovu vapaaehtoisesti omaisuudestaan, etuoikeuksistaan ja vallasta. Tarvitaan yhteiskunnallista voimaa, joka kykenee vallankumouksen tietä lakaisemaan pois vanhan, riistoyhteiskunnan ja pystyttämään uuden yhteiskunnan, jossa ei tule olemaan ihmisen harjoittamaa toisen ihmisen riistoa. Tuona yhteiskunnallisena voimana onkin proletariaatti, nykykaisten työläisten luokka. Marx ja Engels todistivat, että *työväenluokan maailmanhistoriallisena tehtävänä on olla kapitalismin haudankaivajana ja kommunistisen yhteiskunnan luoja*. Kapitalismi itse synnyttää proletariaattia, joka kasvaa ja kehittyy sitä mukaa kuin kasvaa pääomakin. Proletariaatilla on erikoinen asema kapitalistisessa yhteiskunnassa muihin työtätekevien joukkoihin verraten. Työväenluokalla ei ole yksityisessä omistuksessaan tuotantovälineitä. Se ei ole lainkaan kiinnostunut riistoon pohjautuvan yhteiskuntajärjestelmän säilymisestä, taistelussa sillä ei ole menetettäväänä muuta kuin kahleensa. Yhteinen työ suurten kaupunkien suurissa tehtaissa lähentää työläisjoukkoja toisiinsa, totuttaa niitä kuriin, liittää yhteen ja opettaa toimimaan yhteisvoimin. Joka askeleella työläisillä on vastustajanaan heidän päävihollisensa, kapitalistien luokka. Työläisten ja kapitalistien välinen taistelu käy yhä kärkevämmäksi.

Kapitalistisen yhteiskunnan kaikkein sorretuimpana luokkana proletariaatti on kiinnostunut tuon yhteiskunnan perinpohjaisesta uudistamisesta, yksityisomistuksen, kurjuuden ja sorron täydellisestä hävittämisestä. Vapauttaessaan itsensä työväenluokka vapauttaa kaikki muutkin työtätekevien joukot kaikkinaisesta riistosta. Työväenluokka siis ilmentää ja puoltaa teossa koko työkansan perimmäisiä etuja. Juuri siksi se ei olekaan yksinäinen taistelussaan sortoa ja väkivaltaa vastaan, kapitalismin vitsauksistahan kärsii kansan enemmistö. Siten itse elämän ehdot ovat tehneet proletariaatista kaikkein vallankumouksellisimman ja

edistyksellisimmän luokan. Sillä on edessään suuri historiallinen tehtävä: nousta ensimmäisenä vallankumoukselliseen taisteluun pääomaa vastaan, liittää tuossa taistelussa ympärilleen kaikki työtätekevät ja riistonalaiset.

Riistoa vastaan nousseella työväenluokalla on edessään paitsi kapitalisteja myös valtio, joka suojelee kapitalistien etuja. Historia opettaa, että valtio on aina näytellyt tavattoman suurta osaa yhteiskunnan elämässä. Se on auttanut säilyttämään vanhan järjestyksen yhteiskunnassa, ja sen avulla on lujitettu uutta yhteiskuntajärjestelmää. Valtio on kokonainen koneisto, jonka muodostavat virkamiehet, poliisi, armeija, oikeuslaitos ja vankilat. Valtio syntyi, kun yhteiskunta jakautui keskenään sovittamattomiin (antagonistisiin) luokkiin. Näennäisesti valtio on yhteiskunnan yläpuolella ja sen tehtävänä on järjestyksen ylläpito. Todellisuudessa se ajaa sen luokan etuja, joka on tuotantovälineiden ja yhteiskunnan kaikkien rikkauksien isäntä. Orjuusjärjestelmän kaudella valtion johdossa olivat orjanomistajat, feodalismin kaudella tilanherrat ja kapitalismin kaudella porvaristo. Nuo hallitsevat luokat ovat käyttäneet ja käyttävät hyväkseen valtiovaltaa sortaakseen orjia, talonpoikia ja työläisiä, etteivät nämä voisi tavoitella riistäjien omaisuutta tai rikkaiden etuoikeuksia. Aikansa eläneen luokan tilalle tullut uusi luokka pyrki luonnollisesti valtaamaan poliittisen vallan. Valtakysymys on siis jokaisen vallankumouksen peruskysymys. Kaikkia sorronalaisia johtavan työväenluokan on suoritettava sosialistinen vallankumous ja pystytettävä oma poliittinen ylivaltansa — proletariaatin diktatuuri — tukahduttaakseen kukistettujen riistäjien vastarinnan ja luodakseen uuden, sosialistisen yhteiskunnan.

Ranskan pääkaupungin, Pariisin työläiset tekivät 1871 ensimmäisen sankarillisen yrityksen kukistaa kapitalismi. He kukistivat porvariston vallan ja perustivat Kommuniin, joka oli uusi, proletaarinen valtiotyyppi. Pariisin Kommuuni oli olemassa 72 päivää. Yhtenä syynä sen tappioon oli se, että puuttui marxilaista puoluetta, joka olisi kyennyt johtamaan oikealla tavalla työväenliikettä. Tuo historian ensimmäinen proletaarinen vallankumous on silti kuolematon. Sen kokemukseen pohjaten Marx osoitti, että proletariaatti, työtätekevät joukot eivät voi rajoittua ainoastaan valtaamaan porvarillista valtiokoneistoa, vaan niiden

on rikottava tuo koneisto ja luotava sen tilalle uusi, proletaarinen valtio sosialismin toteuttamista varten. Kaikkien maiden työläiset kunnioittavat suuresti Pariisin Kommunun sankarityötä, he ovat ottaneet ja ottavat oppia sen kokemuksesta.

Marx ja Engels opettivat: työväenluokan voima on sen järjestyneisyydessä ja tietoisuudessa, siinä että se käsittää selvästi päämääränsä ja tehtävänsä sekä taistelunsa tiet ja keinot. Kapitalisteja vastaan suunnatut esiintymiset muuttuvat tietoiseksi taisteluksi kapitalistisesta riistosta vapautumisen puolesta vasta sitten, kun työläiset ymmärtävät omat etunsa, jotka ovat perin pohjin vastakkaisia kapitalistien eduille, ja kun heitä alkavat kannustaa sosialistiset ihanteet, toisin sanoen, kun sosialismi ja työväenliike sulautuvat yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Kyetäkseen johtamaan tuota taistelua työläisten on perustettava oma *itsenäinen poliittinen puolueensa*. Puolue yhdistää toisiinsa sosialismin ja työväenliikkeen. Puolue edustaa koko proletariaatin etuja eikä eri ammatteja edustavien tai eri kansallisuuksiin kuuluvien työläisryhmien etuja. Puolue osoittaa työväenliikkeelle sen poliittiset tehtävät, taistelukeinot ja lopullisen päämäärän.

Maapallon kaikilla kolkilla kaikkiin kansallisuuksiin ja rotuihin kuuluvilla työläisillä on yksi yhteinen vihollinen — kapitalismi. Kaikkien maiden työväenluokalla on yksi yhteinen päämäärä — sosialismi ja kommunismi. Pääoma on kansainvälinen voima. Jotta siitä saataisiin voitto koko maailman mitassa, on kaikkien maiden työläisten liitettävä yhteen ponnistuksensa. Siksi kansainvälinen luokkasolidarisuus on työväenliikkeen elinvaatimus, sen voiton ehto. Kunkin maan työväenluokka on kansainvälisen työnarmeijan kansallinen osasto. Marx ja Engels esittivät *proletaarisen internationalismin* suuren tunnuksen: »Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!»

Marx ja Engels esittivät oppinsa perusteet vuonna 1848 »Kommunistisen puolueen manifestissa». He kävivät koko elämänsä ajan taistelua työväenluokan puolueen luomiseksi. Vuonna 1864 Marx ja Engels perustivat kansainvälisen työväenyhdistyksen — Ensimmäisen Internationaalin. Tuo proletariaatin kansainvälinen järjestö ei toiminut silloin pitkälti. Vuonna 1889 Engelsin johdolla perustettiin Toinen Internationaali.

**Marxilaisuuden
leviäminen
Venäjän
työväenliikkeessä**

Marxilaisuus levisi ensiksi Länsi-Euroopassa. Siellä kapitalismi kehittyi aikaisemmin ja ensi kertaa muovautui nykyaikainen teollisuusproletariaatti. Sieläkin Marxin oppia seurasi kuitenkin työläisten vähemmistö. Sen vaikutus laajeni vähitellen, ja 1800-luvun loppuun mennessä marxilaisuudesta tuli Länsi-Euroopan työväenliikkeessä vallitseva oppi.

Venäjälle marxilaisuus tuli myöhemmin. Venäjä oli taloudellisesti takapajulla, maassa ei ollut työväen joukko liikettä ja väestön valtaenemmistön muodostivat talonpojat. Siksi venäläiset kumousmiehet, joita sanottiin narodnikeiksi, eivät ymmärtäneet marxilaisuutta ja pitivät sitä Venäjän oloihin sopimattomana. Nimitys »narodnikit»* johdettiin siitä, että nuo kumousmiehet julistivat itsensä kansan ja sen etujen puoltajiksi. Narodnikit taistelivatkin todella sankarillisesti tsaarin itsevaltiutta ja tilanherrojen harjoittamaa sortoa vastaan ja uhrasivat itsensä kansan hyväksi. Mutta narodnikkien katsomukset olivat virheellisiä. He uskoivat Venäjän omintakeiseen kehitykseen ja venäläisen elämäjärjestyksen erikoisuuteen. He pitivät talonpoikia vallankumouksen päävoimana ja kuvittelivat, että sosialismiin voidaan siirtyä kyläyhteisön kautta. Venäjällä ollut kyläyhteisö perustui maan yhteisomistukseen. Kukin maalaisäntä sai maaosuuden väliaikaiseen käyttöönsä; aika ajoittain maa jaettiin uudelleen osuuksien tasoittamiseksi.

Narodnikit eivät ymmärtäneet, että yhteiskuntaelämän ehdot tekivät sosialismin aatteiden edustajan työväenluokasta eikä talonpojista. He eivät käsittäneet, että kyläyhteisö sinänsä ei suojaa työtätekeviä kapitalismilta. Historia todistaa, että kaikissa maissa, joissa kyläyhteisö on ollut, se on jakautunut lopulta köyhiin ja heitä riistäviin rikkaisiin. Näin tapahtui Venäjälläkin. Marx ja Engels näkivät ennakoita, että taloudellisessa suhteessa heikosti kehittyneissä maissa yhteisö saattaa helpottaa takapajuisten kansojen sosialismiin siirtymistä silloin, kun niiden avuksi tulee kehittyneempien maiden voitolle päässyt proletariaatti.

Venäjän narodnikit eivät olleet yksinäisiä. Muissakin maissa ennen kapitalismin vakiintumista sosialismista haa-

* *narodnikit* — venäjänkielisestä sanasta *narod*, kansa. *Suom.*

veilleet edistysmieliset ajattelijat esittivät samankaltaisia katsomuksia. Elämä kumosi ne kuitenkin. Sosialismiin siirtyminen edellyttää tiettyä teollisen suurtuotannon kehitystasoa. Ja sosialismin ihanteita palvelemaan omistautuneiden on tunnettava Marxin ja Engelsin tieteellisen kommunismin perusteet.

Marx, Engels ja Lenin antoivat suuren arvon narodnikeille, heidän vallankumoukselliselle talonpoikaisdemokratismilleen ja kumoustoiminnalleen. Samalla he arvostelivat narodnikkien virheellistä teoriaa. Se esti narodnikkeja näkemästä sitä historiallista voimaa, jonka oli johdettava kansanjoukkojen taistelua tilanherroja ja porvaristoa vastaan ja vietävä tuo taistelu päätökseen. Tuo voima oli työväenluokka.

Julma riisto ja täydellinen poliittinen oikeudettomuus herättivät työläisissä vastustushenkeä. Jo 1860-luvulla ilmeni työväestön liikehtimistä ja lakkoja. 1870-luvulla niitä oli vielä enemmän. Ne olivat toistaiseksi vain vaistonvaraisia esiintymisiä, joihin epätoivon partaalle saatetut ihmiset turvautuivat koettaessaan löytää ulospääsyä sietämättömästä asemastaan ja tietämättä vielä kurjuutensa syytä ja päämäärää, johon heidän oli pyrittävä.

Taistelun kulussa työväestön keskuudesta nousi esiin etumaisia ja valveutuneita työläisiä. He etsivät kiihkeästi proletariaatin hädänalaisen aseman syytä ja sen vapautukseen johtavia teitä ja alkoivat perustaa työväenjärjestöjä. Ensimmäisiä työväenliittoja ilmaantui 1870-luvun toisella puoliskolla. Vallankumousliikkeen johto oli kuitenkin jakamattomasti narodnikkien hallussa. Työväenliikkeen oli voitettava narodnikkilaisuus ja asetettava proletariaatin todellisen ideologian, marxilaisuuden pohjalle.

Pieni ryhmä venäläisiä vallankumousmiehiä, joiden oli vainotoimenpiteiden vuoksi pakko paeta ulkomaille, julisti vuonna 1883 sanoutuvansa irti narodnikkilaisuudesta ja katsovansa välttämättömäksi perustaa erikoinen Venäjän työväenluokan puolue. Siten syntyi Venäjän ensimmäinen marxilainen järjestö, Työn Vapautus -ryhmä. Sen perusti Plehanov, lahjakas marxilaisuuden teoreetikko ja propagandisti.

Työn Vapautus -ryhmän toiminta raivasi tietä marxilaisen työväenpuolueen perustamiselle Venäjällä. Pian ilmaantui marxilaisia maan rajojen sisälläkin, aluksi Pietarissa ja sitten muissa kaupungeissa. Vanhat, aikansa elä-

neet katsomukset eivät kuitenkaan milloinkaan poistu näytämöltä tekemättä sitkeää ja ankaraa vastarintaa. Vallankumouksellisissa piireissä oli käynnissä kärkevä taistelu sosialidemokraattien (siten vallankumoukselliset marxilaiset nimittivät silloin itseään) ja narodnikkien kesken. Sosialidemokraattinen liike kehittyi hitaasti ja vaivalloisesti. Kymmenen vuoden aikana valtavan suuressa maassa oli perustettu vain alun toistakymmentä pientä maanalaista marxilaista ryhmää ja kerhoa suurissa kaupungeissa. Niiden toiminta rajoittui ainoastaan tieteellisen sosialismin aatteiden propagointiin (tunnetuksi tekemiseen) eturivin työläisten ja vallankumousmielisten intellektuellien keskuudessa. Ne eivät vielä tehneet poliittista joukkotyötä. Marxilaisuus pysyi työväenliikkeestä irrallisena aatteellisena virtauksena. Sosialidemokraattinen liike oli silloin alkioasteellaan.

Hitaasta kehityksestään huolimatta tuo liike loi silti edellytykset suurta edistysaskelta — sosialismin teorian ja työväenliikkeen yhdistämistä — varten. Ensivuoroiseksi tehtäväksi tuli hajanaisten kerhojen yhdistäminen keskitetyksi ja kurinalaiseksi puolueeksi, jolla on yhteinen päämäärä ja yhteiset taistelukeinot, ja tuon puolueen varustaminen ohjelmalla, jotta se voisi ryhtyä työväenluokan poliittiseksi johtajaksi.

Vladimir Iljitš Lenin asetti tehtäväksi tuollaisen puolueen perustamisen. Leninin oma sukunimi oli Uljanov, mutta samoin kuin toisetkin maanalaisina toimineet venäläiset kumousmiehet hän käytti salanimeä Lenin, ja sillä nimellä hän tuli laajalti tunnetuksi koko maailmassa. Seitsemäntoistavuotiaana nuorukaisena hän astui vallankumouksen tielle ja omisti koko elämänsä taistelulle työtätekevien vapauttamiseksi sorrosta ja riistosta, taistelulle kommunismin — ihmiskunnan onnellisen tulevaisuuden — puolesta. Lenin omaksui Venäjän ensimmäisten vallankumousmiesten sankarilliset perinteet, mutta lähti kulkemaan toista tietä, jolla ei toistettu edellisten tekemiä virheitä, vallankumouksellisen marxilaisuuden tietä.

Lenin käsitti, että marxilaisuus on mahtava ase maailman vallankumouksellisessa uudistamisessa, työtätekevien vapauttamisessa taloudellisesta, poliittisesta ja henkisestä orjuudesta. Lenin ei hyväksynyt marxilaisen teorian kaavamaista, abstraktista omaksumista. Marxilaisuus oli

Lenin (pöydän ääressä keskimmäinen) ja Pietarin Taisteluliiton johtajistoa. 1895

hänelle vallankumouksellisen toiminnan elävä ohje eikä dogmi. Lenin esitti jo 1880-luvun lopulla huomattavaa osaa marxilaisuuden tunnetuksitekemisessä. Syksyllä 1893 hän muutti Pietariin — tsaristisen valtakunnan pääkaupunkiin ja Venäjän vallankumousliikkeen keskukseen. Pian sen jälkeen Leninistä tuli Pietarin marxilaisten yleisesti tunnustettu johtaja.

Marxilaisen työväenpuolueen perustaminen Venäjällä kohtasi paljon vaikeuksia. Puoluetta jouduttiin rakentamaan maan alla, poliisin harjoittamien vainotoimenpiteiden ankarissa oloissa. Narodnikeilla oli vielä vaikutusvaltaa kumouksellisten keskuudessa. Monet vähäuskoiset väittivät, että Venäjän työläisten on aikaista havitella omaa puoluetta, että se on muka toteutumaton haave.

Venäjän marxilaisia eivät pelottaneet nuo vaikeudet. Uhrautuvaisessa työssään heillä oli luotettavana kompassi-

na Leninin kirja »Mitä ovat 'kansan ystävät' ja miten he taistelevat sosialidemokraatteja vastaan?», joka julkaistiin salaa kesällä 1894. Lenin sanoi, että kansan todellisia ystäviä ovat marxilaiset eivätkä narodnikit, ja todisti, että ainoastaan Venäjän työväenluokka pystyy kansan poliittiseksi johtajaksi taistelussa tsarismia ja kapitalismia vastaan. Sitä varten työväenluokka tarvitsee vallankumouksellisen taistelupuolueen. Tuon puolueen luominen muodostui Venäjän marxilaisten ensivuoroiseksi asiaksi. Lenin kirjoitti, että kun marxilaiset ovat luoneet lujan järjestön, puolueen, joka muuttaa työläisten hajanaiset kapinat ja lakot proletariaatin tietoiseksi luokkataisteluksi, »siltoin kaikkien demokraattisten aineiden johtoon noussut Venäjän työläinen syöksee maahan itsevaltiuden ja lähtee johtamaan Venäjän proletariaattia (rinnan kaikkien maiden proletariaatin kanssa) *avoimen poliittisen taistelun suoraa tietä voittoisaan kommunistiseen vallankumoukseen*» (V. I. Lenin, Valitut teokset neljässä osassa, 1. osa, s. 204).

Lenin katsoi noin kauas eteenpäin. Vallankumouksellisten pienille maanalaisille kerhoille, joilla oli vastassaan tsaarivallan mahtava poliisikoneisto, avautui laaja historiallinen näköala.

Venäjän marxilaiset alkoivat soveltaa Leninin aatteita käytännölliseen työväenliikkeeseen. Leninin aloitteesta Pietarin marxilaiset kerhot liittyivät 1895 yhtenäiseksi järjestöksi, joka sai nimen Taisteluliitto Työväenluokan Vapauttamiseksi. Marxilaiset osallistuivat lakkoihin ja julkaisivat lentolehtisiä, joissa esittivät työläisten vaatimuksia. Siten tapahtui käänne pienissä eturivin työläisten kerhoissa suoritetusta propagandatyöstä agitaatioon työväenluokan laajojen joukkojen keskuudessa. Pietarin Taisteluliitto toteutti ensimmäisenä Venäjällä tieteellisen sosialismin yhdistämistä työväenliikkeeseen sitomalla työläisten taloudellisten vaatimusten tyydyttämiseksi käymän taistelun tsarismia ja kapitalistista riistoa vastaan kohdistuvaan poliittiseen taisteluun. Taisteluliitto oli työväenluokan puolueen alkio. Siinä ilmenivät selvinä tulevan marxilaisen puolueen peruspiirteet: sen vallankumouksellinen luonne, kiinteä yhteys työläisiin, johtava osuus proletariaatin luokkataistelussa, demokratian ja sosialismin puolesta käyvässä taistelussa.

Pietarin Taisteluliiton kaltaisiksi alkoivat rakentua so-

sialidemokraattiset järjestöt muissakin kaupungeissa. Ne ottivat tehtäväkseen muuttaa jokainen lakko proletariaatin luokkataistelun kouluksi. Sosialidemokraattien elämästä tuli erottamaton osa työläisten elämää. Monet eturivin työläiset karaistuivat vallankumoustaisteluissa, heistä tuli myöhemmin huomattavia puolueen ja neuvostovaltion toimihenkilöitä. Niinpä pietarilainen sorvaaja Kalinin oli myöhemmin neuvostovaltion ylimmän vallanelimen päämiehenä ja jekaterinoslavilainen viilari Petrovski Ukrainan Neuvostotasavallan ylimmän vallanelimen päämiehenä.

Leniniläinen Taisteluliitto valmisteli aatteellisesti sosialidemokraattisten järjestöjen yhdistämistä puolueeksi. Sosialidemokraattien ensimmäinen edustajakokous pidettiin salaisesti Minskissä maaliskuussa 1898. Edustajakokouksessa perustettiin Venäjän Sosialidemokraattinen Työväenpuolue (VSDTP). Tällä nimellä marxilainen puolue korosti demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun erottamattomuutta ja sitä, että alusta alkaen se liittyy yhteen ei ainoastaan venäläisiä, vaan myös Venäjän kaikkien kansojen valvutuneimpia työläisiä. Edustajakokouksen nimissä julkaistiin manifesti, jossa puolue julisti avoimesti Venäjän proletariaatin päämäärän: karistaa harteiltaan itsevaltiuden ies jatkaakseen entistä tarmokkaammin taistelua kapitalismia vastaan sosialismin täydelliseen voittoon asti.

Paikalliset sosialidemokraattiset järjestöt ottivat hyväksyvästi vastaan tiedon edustajakokouksesta. Paikallisia järjestöjä alettiin nimittää VSDTP:n komiteoiksi. Tsaarivalta antoi monia iskuja nuorelle puolueelle, jonka voimat eivät olleet vielä karttuneet. Poliisi pääsi monien huomattavien sosialidemokraattien jäljille ja vangitsi heidät. Myös edustajakokouksen valitseman Keskuskomitean jäsenet vangittiin, siksi Keskuskomitean toiminta lakkasi. Sosialidemokraateilla ei ollut vielä yhtenäistä ohjelmaa, taktiikkaa eikä sääntöjä. Yhtenäistä keskitettyä järjestöä ei tosiasiallisesti ollut olemassa.

Leninin oppi puolueesta

Tuona vaikeana aikana esitettiin mielenpitoita, että työväenluokka ei tarvitse poliittista puoluetta, vaan apukassoja ja ammattiliittoja, ja mikäli tarvitaan puoluetta, niin ainoastaan sitä varten, että se auttaisi työläisiä heidän taloudellisessa taistelussaan isäntiä ja hallitusta vastaan. Noiden

katsomusten kannattajat kehottivat pyrkimään siihen, että viipymättä lyhennettäisiin työpäivää ja suurennettaisiin palkkoja eikä tavoiteltaisi jotakin kaukaista sosialismia. Mitä tulee poliittiseen taisteluun, niin työläiset eivät ole vielä riittävän valveutuneita, ja tuo taistelu on porvariston asia. Noita katsomuksia levittivät opportunistit, jotka saivat nimen »ekonomistit». He eivät tahtoneet mennä kopeekasta käytävää taloudellista taistelua pitemmälle.

Sosialidemokraattisessa liikkeessä syttyi kiiwas aatteellinen taistelu vallankumouksellisten ja opportunistien kesken. Vallankumouksellisten tavoitteena oli riistoyhteiskunnan muuttaminen sosialistiseksi. Opportunistit mukautuivat kapitalismiin ja kehottivat työläisiä tekemään sovinnon porvariston kanssa. Venäjän opportunistit eivät olleet yksinäisiä. Tuohon aikaan, 1800-luvun lopulla, muissakin maissa, kansainvälisessä työväenliikkeessä kokonaisuudessaan esiintyi opportunisteja, joita nimitettiin revisionisteiksi, sillä he vaativat marxilaisuuden revidointia (tarkistusta), julistivat sen vanhentuneen, kieltäytyivät luokkataistelusta, vallankumouksesta ja proletariaatin diktatuurista. Tuolla kansainvälisen työväenliikkeen murroskaudella esiintyi koko tarmollaan Marxin ja Engelsin uskollinen oppilas ja heidän asiansa jatkaja Lenin.

Siihen aikaan maailman ja Venäjän työväenliikkeessä oli erilaisia järjestöjä. Marxilaisuuden pohjalta sekä ottamalla huomioon historian antamat opetukset ja suhtautuen niihin arvostelevasti oli kehiteltävä uudentyyppinen poliittinen järjestö — työväenluokan puolue. Lenin otti sen tehtäväkseen. Puoluetta, sen osuutta työväenliikkeessä, sen toiminta- ja järjestöperiaatteita koskevia katsomuksiaan hän esitti useissa teoksissaan, pääasiallisesti erinomaisissa kirjoissaan »Mitä on tehtävä?» ja »Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin», jotka on kirjoitettu vuosina 1902 ja 1904.

Historian kokemus johdatti Leninin hyvin tärkeään päätelmään: yksikään luokka historiassa ei ole saavuttanut valta-asemaa nostamatta esiin parhaita edustajiaan, jotka kykenevät järjestämään liikkeen ja johtamaan sitä. Työväenluokan poliittinen johtaja on marxilainen puolue.

Puolue on työväenluokan osa, sen etujoukko. Se ei voi sisällyttää riveihinsä kaikkia työläisiä, kaikkia työtätekeviä. Proletariaatti ei ole yhdenlaatuista. Siinä on eri ker-

roksia: toiset ovat tietoisempia, toiset vähemmän tietoisia. Työväenluokan riveihin tulee jatkuvasti kapitalismin vararikoon saattamia talonpoikia ja pienkäsityöläisiä. Työläisten valveutuneiden aineiden ja muun joukon välillä on eroa. Proletariaatin puolue syntyy ja kehittyy siten, että se valitsee työväenluokasta sen parhaat, valveutuneimmat, järjestyneimmät, uhrautuvaisimmat ja vallankumouksen asialle uskollisimmat edustajat.

Puolueen on kuljettava vaistonvaraisen työväenliikkeen johdossa, valaistava tälle tietä, ratkaistava kaikki ongelmat, joita nousee proletariaatin eteen sen taistelun kulussa, tehtävä tuo taistelu järjestyneeksi, kohotettava takapajuisia kerroksia valveutuneiden tasalle. Lenin kirjoitti: *»Eturivin taistelijan tehtävän voi suorittaa vain puolue, jolla on ohjeenaan edistyksellinen teoria.»* Tuona edistyksellisenä teoriana, vallankumouksellisen toiminnan luotettavana ohjeena on marxilaisuus. Puolue tuntee yhteiskuntakehityksen ja luokkataistelun lait, siksi se kykenee johtamaan työväenliikettä.

Työväenluokka käy suurta taistelua sosialismin puolesta. Sen on vapautettava ihmiskunta kaikista yhteiskunnallisen ja kansallisen sorron kahleista. Hallitsevat riistäjäluokat ymmärtävät hyvin, kuinka vaarallisia niille ovat sosialistisesti tietoiset työläiset, jotka liittävät ympärilleen kaikki työtätekevät. Työtätekevähän muodostavat kaikkialla enemmistön, riistäjät taas vähemmistön. Tuo vähemmistö pakottaa kuitenkin enemmistön tottelemaan itseään ei ainoastaan voiman avulla, sillä porvaristolla on hallussaan monenlaisia kansan henkisen orjuutuksen välineitä. Se koettaa saada kansanjoukot vaikutuksensa alaiseksi koulun, kirkon, sanomalehtien, kirjallisuuden, taiteen välityksellä.

Porvaristo ei valitse keinoja saadakseen heikennetyksi työväenluokkaa, hajotetuksi sen, suunnatuksi sen väärälle tielle. Opportunistit ovat porvariston apureita tuossa mustassa konnautyössä. He uskottelevat työläisille, ettei näiden tarvitse käydä vallankumouksellista taistelua pääomaa vastaan, sillä sosialismin rakentamista varten ei tarvita vallankumousta, vaan erilaisia uudistuksia. Omistavat luokat yrittävät kylvää eripuraisuutta työtätekevien keskuuteen, riitaannuttaa talonpojat ja työläiset. Siirtomaajoukko tarttuvat kaikkiin kataliin keinoihin yllyttääk-

seen kansat toisiaan vastaan, käyttävät siinä tarkoituksessa hyväkseen rotu-, kansallisuus-, heimo- ja uskonnollisia eroavuuksia. »Hajota ja hallitse» — siinä sääntö, jota ovat noudattaneet kaikkien aikojen ja kansojen hallitsijat riistoon perustuvassa yhteiskunnassa. Nytkin riistäjäluokat noudattavat tätä samaa politiikkaa, yrittävät jakaa erilleen kansallisten, rotu- ja uskonnollisten tuntomerkkien perusteella niin yksityisen maan kuin koko maailmankin työläiset, työtätekevät ja kansat. Porvarillista ideologiaa ja politiikkaa vastaan käytävä taistelu on työväenluokalle elintärkeää. Marxilainen puolue käy tuota taistelua. Se varjelee valppaana proletaarisen liikkeen itsenäisyyttä ja levittää uupumattomasti sosialistista tietoisuutta työväenluokan keskuudessa.

Lenin piti sosialistista vallankumousta perusteellisena mullistuksena, jonka kulussa työväenluokka johtaa kaikkia työtätekeviä ja riistettyjä viimeiseen otteluun sorron ja oikeudettomuuden maailmaa vastaan. Puolueen tärkeimpiä tehtäviä on työläisten kasvattaminen kumouksellisessa hengessä. Lenin sanoi, että ei riitä, jos puolue nimittää itseään kansan etujoukoksi, sen on toimittava niin, että kaikki tunnustaisivat sen. Puolueen on opetettava työläiset esittämään vastalauseensa kaikkien mielivaltaisuuksien ja sortotoimien johdosta, koskekootpa ne mitä luokkaa tai yhteiskuntakerrosta hyvänsä. Lenin sanoi proletaarista kumousmiestä kansantribuuniksi, joka käyttää hyväkseen kaikkia tilaisuuksia kehitelläkseen julkisesti sosialistisia vakaumuksiaan ja demokraattisia vaatimuksiaan, selittääkseen proletariaatin vapaustaistelun maailmanhistoriallista merkitystä.

Kuka olisi ymmärtänyt paremmin kuin Lenin, mitä merkitsee järjestö proletariaatille, yhteiskunnan vallankumoukselliselle uudistajalle. Hän kirjoitti: »Proletariaatilla ei ole valtataistelussa muuta asetta kuin organisaatio.» Elämä opettaa työväenluokkaa ymmärtämään, että sen voima on järjestyneisyydessä, että yhteenliittyneet työläiset ovat kaikki kaikessa, hajanaisina he eivät ole mitään. Lenin ilmaisi puolueen korkean kutsumuksen kuuluisassa lauseessaan: »Antakaa meille vallankumouksellisten järjestö, niin me mullistamme Venäjän!» Tuollaisen järjestön välttämättömyydestä puhui vakuuttavasti koko edeltäneen vallankumouksellisen toiminnan kokemus. Työväenluokan vastustajana oli riistäjäluokkien valtio mahtavine alistamiskoneistoi-

neen ja yhtä voimallisine työtätekevien henkisen orjuutuksen välineineen. Ilman lujaa keskitettyä puoluetta proletariaatin oli mahdotonta saavuttaa voitto.

Leninin ajatuksen mukaisesti puolueen ydinjoukon muodostavat ammattivallankumoukselliset, vallankumouksen asialle omistautuneet aatteellisesti vakaumukselliset, poliittisesti avarakatseiset henkilöt, jotka ovat uhrautuvaisia ja rajattomasti uskollisia työväenluokalle. Illegaalisuuden oloissa on erittäin tärkeää osata taistella poliisia vastaan ja omata maanalaisen toiminnan taitoa. Leniniläistyypillisellä ammattivallankumouksellisella ei ollut mitään yhteistä kansasta irtautuneen salaliittolaisen kanssa. Hänen oli aina oltava joukkojen keskuudessa, tunnettava näiden tarpeet, tarkkailtava näiden mielialoja, annettava kaikki voimansa työtätekevien tietoisuuden, heidän järjestyneisyytensä ja vallankumouksellisen aloitteellisuutensa kehittämiseksi.

Puolue, jonka pyrkimyksenä on yhteiskunnan vallankumouksellinen uudistaminen, kaipaa myös vastaavia järjestörakenteen periaatteita. Lenin piti puolueen järjestörakenteen ja sisäisen elämän johtavana periaatteena demokraattista sentralismia. Erillisten ryhmien hajanaiset toiminnot eivät milloinkaan johda voittoon. Ainoastaan keskitetty johto kykenee liittämään yhteen kaikki voimat, suuntaamaan ne samaa päämäärää kohti sekä yhtenäistämään yksilöiden, erillisten ryhmien ja järjestöjen toiminnan. Ihmiset liittyvät vallankumoukselliseen puolueeseen vakaumustensa perusteella, vapaaehtoisesti. Siksi heidän järjestyneisyyttään, tahdon ja toiminnan yhtenäisyyttä ei saada aikaan muuten kuin demokraattista tietä, ts. puolueen politiikan, suunnitelmien ja tehtävien kollektiivisen, yhteisen käsittelyn pohjalta.

Yhtenäinen ja keskitetty puolue ei ole ajateltavissakaan ilman kuria, mikä merkitsee vähemmistön alistumista enemmistön tahtoon, kollektiivisesti hyväksytyjen päätösten ehdotonta pakollisuutta puolueen kaikille jäsenille. Kuri tekee puolueen järjestyneeksi ja sen toiminnan määrätietoiseksi. Puolueen todellinen yhtenäisyys ei ole ainoastaan aatteellista, vaan myös järjestöllistä yhtenäisyyttä, joka ei ole mahdollista ilman kaikille puolueen jäsenille heidän asemastaan riippumatta pakollista yhtenäistä kuria. Puoluekurin voima on siinä, että se on tietoista eikä sokeaa,

mekaanista. Toimintayhtenäisyys, keskustelu- ja arvosteluvapaus — siten Lenin määritteli työväenpuolueen kurin. Kaikki puolueen jäsenet osallistuvat aktiivisesti päätösten käsittelyyn ja laatimiseen. Kun päätös on hyväksytty, he ovat velvolliset noudattamaan sitä ei pelosta, vaan oman tunnon vaatimuksesta, ja toimimaan yhtenä miehenä.

Demokraattisen sentralismin etuisuus on siis siinä, että se yhdistää tiukan sentralismin laajaan puoluedemokratiaan, puoluejohdon kiistattoman arvovallan sen valinnallisuuteen ja velvollisuuteen selostaa toimintaansa puolueen jäsenjoukoille, puoluekurin puolueen jäsenjoukkojen aktiiviseen luovaan toimintaan.

Lyhyenä yhteenvetona Leninin puoluetta koskevista katsoimuksista voidaan sanoa: *puolue on vallankumouksellisen työväenliikkeen järjestävä, johtava ja suuntaava voima.* Puolueen muodostamiskaudella Lenin laski perustan opille puolueesta. Tuo oppi on kehittynyt edelleen, ja sitä on rikastuttanut vallankumouksen ja sosialistisen yhteiskunnan rakennustyön kokemus.

»Iskra»-lehti Mistä on alettava tällaisen puolueen perustaminen? Vastaus vaati Venäjän konkreettisen tilanteen huomioon ottamista. Sosialidemokraattiset järjestöt olivat erillään toisistaan ja olivat paneutuneet kokonaan paikallisiin asioihin. Siksi Lenin vastasi tuohon kysymykseen: on alettava sellaisen sanomalehden perustamisesta, josta tulisi kaikki marxilaiset ja kaikki eturivin työläiset kokoava ja yhteenliittävä keskus. Sellaiseksi muodostui Leninin perustama »Iskra»-lehti. Tuota ensimmäistä yleisvenäläistä marxilaista sanomalehteä alettiin julkaista joulukuussa 1900. Sitä julkaistiin salaa ulkomailla ja salaa kuljetettiin Venäjälle.

Venäjän marxilaisten taistelulehdestä tuli työläisten kumouksellisen kasvatuksen koulu. Lehdessä käsiteltiin laajalti elämän kaikkia puolia, lehti johdatti työläisiä pois paikallisten intressien suppeasta kehästä, avarsi näköpiiriä, kehitti henkisiä ja poliittisia pyrkimyksiä. Lähtien yksinkertaisimmista ja yleisesti tunnetuista tosiasioista »Iskra» selitti lukijalle marxilaisuuden aatteita ja proletariaatin perustavoitteita. Se juurrutti proletaariin joukkoihin johdonmukaisesti ja tarmokkaasti sosialistista tietoisuutta, pyrki liittämään heidän taistelunsa sosialistisiin ihanteisiin.

УСТУПИЛИ МЕСТО РАБОЧЕЙ ПАРТИИ

Уступили место рабочей партии не только те, которые раньше считали себя рабочей партией, но и те, которые раньше считали себя не рабочей партией, а чем-то другим. Уступили место рабочей партии не только те, которые раньше считали себя не рабочей партией, а чем-то другим, но и те, которые раньше считали себя рабочей партией, а чем-то другим.

Уступили место рабочей партии не только те, которые раньше считали себя рабочей партией, но и те, которые раньше считали себя не рабочей партией, а чем-то другим. Уступили место рабочей партии не только те, которые раньше считали себя не рабочей партией, а чем-то другим, но и те, которые раньше считали себя рабочей партией, а чем-то другим.

Уступили место рабочей партии не только те, которые раньше считали себя рабочей партией, но и те, которые раньше считали себя не рабочей партией, а чем-то другим.

ИЗВЕЩАНИЕ ДИРЕКЦИИ

Исходя из того, что в настоящее время в России нет ни одной рабочей партии, ни одной партии, которая бы представляла интересы рабочих, мы считаем своим долгом сообщить вам, что в настоящее время в России нет ни одной рабочей партии, ни одной партии, которая бы представляла интересы рабочих.

Российская Социал-демократическая Рабочая Партия

ИСКРА

«Искра» выходит еженедельно... Отдается демократическим партиям.

ОТ РЕДАКЦИИ

Предназначая издание политической газеты — «Искра», мы считали необходимым назвать ее рабочая партия, и так же как и программа и так же как и программа и так же как и программа.

Мы считали необходимым назвать ее рабочая партия, и так же как и программа и так же как и программа и так же как и программа. Мы считали необходимым назвать ее рабочая партия, и так же как и программа и так же как и программа.

Мы считали необходимым назвать ее рабочая партия, и так же как и программа и так же как и программа и так же как и программа. Мы считали необходимым назвать ее рабочая партия, и так же как и программа и так же как и программа.

Среди рабочих социал-демократов, что для политический, сформированной для политический, сформированной для политический, сформированной для политический, сформированной для политический, сформированной для политический.

А работа в этом из политический, сформированной для политический, сформированной для политический, сформированной для политический, сформированной для политический, сформированной для политический.

Мы не должны политический, сформированной для политический, сформированной для политический, сформированной для политический, сформированной для политический, сформированной для политический.

»Iskra» paljasti itsevaltaisen järjestelmän olemuksen koko kansalle. Se tuomitsi kaikki sorron ja mielivaltaisuuksien ilmaukset: työläisiä vastaan suunnatut rankaisutoimenpiteet, talonpoikien polkemisen, ei-venäläisten kansojen vainoamisen, sivistyneistöön kohdistetun mielivallan, toisuskoisten ahdistamisen. »Iskra» kylvi vihaa tsaarin itsevaltiutta, poliisin mielivaltaa ja kapitalistista riistoa kohtaan ja kehotti tekemään lopun yhteiskunnan epäoikeudenmukaisesta järjestyksestä. Työläisiä opetettiin ilmaisemaan vastalauseensa kaikkien väkivaltaisuuksien ja sortotoimien johdosta ja laajoja kansanjoukkoja opetettiin pitämään proletariaattia johtajanaan.

Lehti julisti proletaarista internationalismia. Se teki läheisiksi Venäjän työläisille muiden maiden proletariin esiintymiset ja kasvatti proletariaatin kansainvälisen solidaarisuuden tunnetta. Lehti selitti, että Venäjän proletariaatin kansainvälisenä velvollisuutena on kukistaa tsarismi, joka on taantumuksen tukena Euroopassa ja Aasiassa. Lehti antoi päättävän vastaiskun kaikille kansallisuussorron ilmauksille. Lehti esiintyi leppymättömästi siirtomaavaltauksia ja -sortoa vastaan.

»Iskra» kehotti sosialidemokraatteja menemään kaikkien luokkien ja väestökerrosten keskuuteen. Lehden vaikutuksesta VSDTP:n komiteat ulottivat toimintansa tehdaskortteleiden ulkopuolelle ja alkoivat lähestyä muita työtätekevien piirejä. Alettiin julkaista lentolehtisiä ja perustaa talonpoikien keskuudessa propagandaa harjoittavia ryhmiä. Sotilaskasarmeissa alettiin harjoittaa vallankumouksellista agitaatiota. Ilmaantui sosialidemokraattisia ylioppilasryhmiä ja keskikoulun oppilaiden kerhoja. Sosialidemokraatit vaikuttivat myös jumaluusopillisissa seminaareissa, joissa koulutettiin pappeja. Sosialidemokraatit käyttivät hyväkseen porvarillisia liberaaleja ja vieläpä oppositiomielisiä aatelisiä tilanherroja.

Lehdestä tuli organisaatiokeskus, jonka ympärille koontuivat sosialidemokraattien vallankumoukselliset voimat. »Iskran» asiamiehet, sen valtuutetut ja sen aatteiden levittäjät, toimivat uhrautuvaisesti ja tarmokkaasti. Erittäin tunnettuja »Iskran» asiamiehiä olivat työmies Babuškin ja lukeneistoon kuulunut Bauman. He tekivät paljon vallankumouksen hyväksi, vaikka eivät eläneet sen voittoon asti. Babuškinin ampuivat tsaarin pyövelit, Bauma-

nin surmasi palkattu murhamies. Sanomalehti liitti kannattajansa yhtenäiseksi koko Venäjän käsittäväksi järjestöksi, joka oli esikuvana hajanaisille sosialidemokraattisille ryhmille yhteisen puolue työn pohjalla tapahtuvasta yhdistymisestä. Iskralainen ammattivallankumouksellisten järjestö näytteli huomattavaa osaa puolueen perustamisessa ja kehityksessä.

Leniniläinen »Iskra» rakensi puoluetta, jonka tehtävänä oli taistelu kaikkinaista sosiaalista ja kansallista sortoa vastaan. Miltei kolme vuotta jatkuneen toimintansa se aloitti sosialidemokraattien riveissä vallinneen aatteellisen hoipertelun ja järjestöllisen sekasorron oloissa, jolloin »ekonomismilla» oli valta-asema sosialidemokraattien keskuudessa. Sen toiminnan tuloksena luotiin sosialidemokratian aatteellinen ja järjestöllinen yhtenäisyys vallankumouksellisen marxilaisuuden pohjalla. »Iskran» voitto oli varmistettava puolueen edustajakokouksessa.

Bolševismien synty.
Puolueen ensimmäinen ohjelma

VSDTP:n 2. edustajakokous pidettiin elokuussa 1903 salaisesti ulkomailla (alkoi Brysselissä, jatkui Lontoossa). Kokouksessa olivat läsnä Venäjän kaikkien suurten kaupunkien ja teollisuusalueiden sosialidemokratistien järjestöjen edustajat.

Pitkien keskustelujen ja kiivaiden väittelyjen tuloksena edustajakokous hyväksyi puolueen ohjelman, jossa osoitettiin selvästi ja tarkasti sen taistelun tavoitteet. Ohjelman alussa todettiin, että Venäjän proletariaatin puolue on yksi kansainvälisen työväenliikkeen osastoista. Ohjelmassa oli kaksi osaa. Minimiohjelmassa puhuttiin puolueen lähimmäistä demokraattisista tehtävistä. Maksimiohjelmassa puhuttiin puolueen lopullisista päämääristä, sosialismista.

Lähiajan tärkeimmäksi poliittiseksi tehtäväkseen puolue julisti tsaarin itsevaltiuden vallankumouksellisen kukistamisen ja demokraattisen tasavallan pystyttämisen sen tilalle. Ohjelmassa esitettiin seuraavat vaatimukset:

- kaikille kansalaisille, miehille ja naisille, yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, välitön ja salainen äänestys;
- laaja paikallinen itsehallinto;
- henkilön ja asunnon koskemattomuus;
- rajoittamaton omantunnon-, sanan-, paino-, kokoontumis-, lakko- ja liittoutumisvapaus;
- kansan valitsevat tuomarit;

— kirkon irrottaminen valtiosta ja koulun kirkosta;
— maksuton ja pakollinen yleinen ja ammattikoulutus kaikille kumpaakin sukupuolta oleville 16 vuotta nuoremmille lapsille.

Erityistä huomiota puolue kiinnitti vaatimuksiin, jotka suojelivat työväenluokkaa fyysiseltä ja henkisesti rappeutumiselta ja takasivat sen vapaustaistelun kehityksen. Noita vaatimuksia olivat:

— 8-tuntinen työpäivä;
— kouluikäisten lasten työn kieltäminen;
— naisten työnteon kieltäminen terveydelle vahingollisilla aloilla, maksullisten synnytyslomien myöntäminen heille, lastenseimien järjestäminen;
— valtion myöntämä työläisten vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus;
— tehdastarkastuksen perustaminen kaikilla kansantalouden aloilla, saniteettivalvonta ja ilmainen lääkärinapu työnantajien laskuun.

Ensi kertaa historiassa työväenpuolue huolehti talonpoikien tarpeista. Agraariohjelman vaatimukset oli suunnattu siihen, että hävitettäisiin lopullisesti maaorjuussuhteet ja maaseudulla helpotettaisiin talonpoikaiston luokkataistelun kehitystä. Noita vaatimuksia olivat:

— talonpojilta maaorjuuden lakkauttamisen aikana pois lohkaistujen maiden, ns. otrezkien*, palauttaminen takaisin;

— talonpojille jätetyistä maista suoritettavien lunastusmaksujen lakkauttaminen ja valtion perimien maksujen palauttaminen talonpojille;

— kaikkien talonpoikien maankäyttöä kahlehtivien lakien kumoaminen;

— oikeus tuomioistuimille korkeiden vuokramaksujen alentamiseen ja orjuuttavien sopimusten mitätöimiseen.

Maaseudun elintärkeiden kysymysten ratkaisu oli annettava itsensä talonpoikien käsiin, oli perustettava talonpoikaiskomiteoita. Agraariohjelma kutsui talonpoikaistoa valankumoukselliseen taisteluun tilanherroja ja tsaaria vastaan.

Puolue teki parannuksia agraariohjelmaansa maaseutulojen syvällisen tutkimisen perusteella ja sitä mukaa kuin

* *otrezki* — venäjänkielisestä sanasta *otrezat*, leikata pois. *Suom.*

talonpoikaisliike kehittyi. Vuoden 1905 vallankumouksen aikana bolševikit esittivät vaatimuksen kaikkien tilanherrojen maiden konfiskoimisesta ja koko maan kansallistamisesta, toisin sanoen maan yksityisomistuksen hävittämisestä ja sen siirtämisestä demokraattisen valtion omistukseen. Venäjän oloissa se oli agraarikysymyksen ainoa oikea ja tarpeellinen ratkaisu.

Puolue esitti kansallisuuskysymyksen ratkaisun demokraattisimman ohjelman. Se sisälsi seuraavat vaatimukset:

— kaikille valtakuntaan kuuluville kansakunnille itsemääräämisoikeus;

— kaikille kansalaisille täydellinen tasa-arvoisuus heidän rodustaan ja kansallisuudestaan riippumatta;

— elinolojensa ja väestörakenteensa puolesta eriävien alueiden itsehallinto (autonomia);

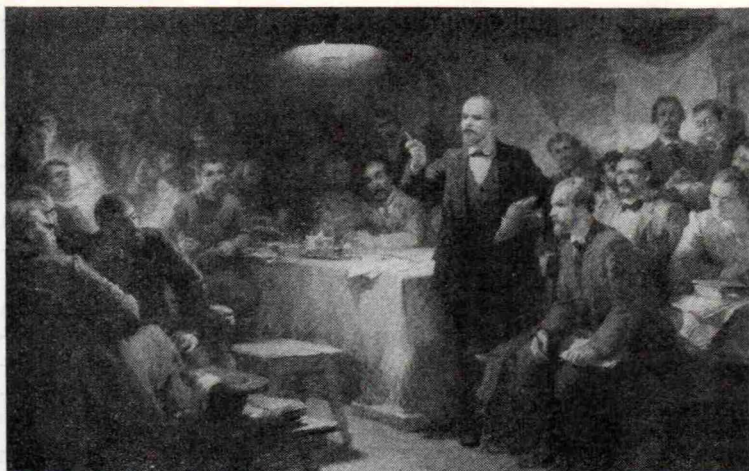
— äidinkielellä tapahtuva opetus kouluissa, joita perustetaan valtion kustannuksella;

— oikeus käyttää äidinkieltään kaikissa paikkakunnan yleisissä paikoissa ja valtion virastoissa.

Tuo ohjelma vastasi kokonaisuudessaan sorrettujen kansojen etua. Sen perusvaatimus — kansakuntien itsemääräämisoikeus — merkitsi, että jokaisella kansakunnalla on oikeus järjestää elämänsä oman harkintansa mukaan, joko perustaa itsenäinen valtio tai kuulua edelleenkin Venäjään. Tuota kysymystä ratkaistaessa oli pidettävä lähtökohtana työväenluokan, kaikkien työtätekevien etuja. Joka tapauksessa puolue kannattaa ainoastaan kansojen vapaaehtoista yhdistymistä yhdeksi valtioksi.

Minimiohjelma kokonaisuudessaan vaati koko valtiollisen ja yhteiskuntaelämän täydellistä demokratisointia. Sen toteuttaminen turvasi parhaat edellytykset sosialismin puolesta käytävälle taistelulle, mistä puhuttiin maksimiohjelmassa.

Koko ohjelman läpi kulkee punaisena lankana ajatus historian vallankumouksellisimman luokan, *proletariaatin maailmanhistoriallisesta vapautustehtävästä*. Kapitalismista sosialismiin siirtyminen on historiallisesti väistämätön, ohjelmassa sanottiin, ja nimenomaan proletariaatti ratkaisee kaikenlaisesta riistosta ja sorrosta vapaan yhteiskunnan suuren luomistehtävän. Yhteiskunnan uudistamiseen johtava tie kulkee kapitalismin vallankumouksellisen hävittämisen kautta, sosialistisen vallankumouksen ja proletariaatin dik-

Lenin puhumassa VSDTP:n 2. edustajakokouksessa, jossa perustettiin Venäjän vallankumouksellinen marxilainen puolue

tatuurin kautta. Puolue kutsuu kaikkia työtätekeviä suuntautumaan tuota suurta päämäärää kohti ja selittää työtätekeville heidän asemansa toivottomuuden riistoyhteiskunnassa sekä vallankumouksen välttämättömyyden, jotta he voisivat vapautua pääoman sorrosta.

Venäjän marxilaisten edustajakokous hyväksyi maailman vallankumouksellisimman ohjelman. Yksikään poliittinen puolue ei ollut esittänyt sellaisia vaatimuksia, jotka olisivat vastanneet kansan ja maan edistyksellisen kehityksen etuja. Se merkitsi poikkeuksellisen rohkeiden tehtävien asettamista. Venäjä kitui tuolloin puutteessa ja pimeydessä, mutta Lenin ja Venäjän marxilaiset suuntasivat katseensa kauaksi eteenpäin.

Tuon ohjelman toteuttaminen vaati puolueelta myös vastaavaa organisaatiota. Edustajakokouksessa syttyi kiihkas ottelu vallankumouksellisten ja opportunistien kesken siitä, kenet hyväksytään puolueen jäseneksi. Lenin ja hänen kannattajansa vaativat, että jokaisen puolueenjäsenen on kuuluttava johonkin puoluejärjestöön ja toimittava sen johdolla. Tätä vaatimusta, joka takaa puolueelle välttämättömän järjestyneisyyden ja kurinalaisuuden, luulisi kiistat-

tomaksi. Mutta nimenomaan sitä eivät hyväksyneet oppor-
tunistit. Siksi he ehdottivat, että puolueeseen hyväksyt-
täisiin nekin, jotka eivät tahdo kuulua mihinkään puolue-
järjestöön, joille puoluekuri olisi ahdistavaa ja jotka ra-
joittuisivat vain puolueelle osoittamaansa myötätuntoon ja
avustukseen.

Edustajakokous päätti työnsä valittuaan sellaisen joh-
don, joka turvasi johdonmukaisesti vallankumouksellisen
suuntauksen puolueen koko toiminnassa. Silloin oppor-
tunistit päättivät tehdä eron ja ilmoittivat kieltäytyvänsä alis-
tumasta edustajakokouksen päätöksiin. Siitä lähtien Leninin
kannattajia, jotka saivat äänen enemmistön puolueen kes-
kuselimiä valittaessa, alettiin nimittää bolševikeiksi (enem-
mistöläisiksi) ja hänen vastustajiaan menševikeiksi (vähem-
mistöläisiksi). Edustajakokouksessa käydyssä taistelussa syn-
tynyt bolševikki-sana alkoi merkitä samaa kuin työväen-
luokan asialle, kommunismin asialle rajattoman uskollinen
johdonmukainen marxilainen vallankumousmies.

VSDTP:n 2. edustajakokouksen tärkein tulos oli Venä-
jän työväenluokan vallankumouksellisen marxilaisen puo-
lueen, bolševikkipuolueen perustaminen. Venäjän marxilais-
ten edustajakokous sai kunniasijan ihmiskunnan vapaustais-
telun sankarillisessa aikakirjassa. Edustajakokouksessa rat-
kaistiin kaikkein ajankohtaisimpia kysymyksiä, jotka kiin-
nostivat koko maailman eikä yksin Venäjän työtätekeviä.

**Puolueen maan-
alainen toiminta** Tuohon aikaan puolueessa oli vain muu-
tampia tuhansia jäseniä. Se oli kuin pi-
sara maan valtavassa ihmiseressä. Len-
iniläisen puolueen voima oli siinä, että se ymmärsi maan ki-
peimmät tarpeet ja sen kehityksen näköalat paremmin kuin
kukaan muu. Puolue tiesi, että yksin sen ponnistukset
ovat riittämättömät vallankumouksen suorittamista varten.
Oli saatava työväenluokan, talonpoikien, maan kaikkien
edistyksellisten voimien kannatus. Siksi puolue piti tär-
keimpänä tehtävänä *saada* kansanjoukot *vakuuttuneiksi*
siitä, että puolueen ohjelmavaatimukset ovat oikeita, saa-
da työläiset ja talonpojat kannattamaan noita vaatimuksia.
Demokraattisen valtiojärjestelmän maissa puolueet selosti-
vat laajalti politiikkaansa sanoma- ja aikakauslehdissä se-
kä kokouksissa. Venäjällä ei ollut mahdollisuuksia siihen.
VSDTP oli maanalainen puolue.

Tsaarin Venäjällä vallankumousmiehen elämä oli ras-

kasta ja työ vaarallista. Santarmit saattoivat kaapata hänet millä hetkellä hyvänsä, teljetä vankilaan tai karkottaa maanääreen. Erittäin raskaissa oloissa elivät ne vallankumousmiehet, joiden oli pakko siirtyä maan alle vangitsemisen uhatessa tai vankilasta tai karkotuksesta paettuaan. He suorittivat päivästä päivään puolueytötä omaamatta vakituista asuinpaikkaa, usein valepassi taskussaan tai vieläpä ilman mitään henkilötodistuksia. Mitkään vastoinkäymiset ja puutteet eivät kuitenkaan voineet lannistaa vallankumouksellisia. He löysivät kaikkialla tien kansan syviin riveihin. Se oli jokapäiväisen, huomaamattoman, arkisen ja kärsivällisyyttä vaativan kumoustoiminnan sankaruutta. Heiltä vaadittiin taitoa taistella poliisia vastaan, livahtaa pakoon urkkijoilta ja noudattaa ankarasti salaisen toiminnan sääntöjä.

Puoluejärjestöissä suoritettiin työnjako. Taipumuksiaan vastaavasti puolueen jäsenet toimivat propagandisteina, agitaattoreina tai järjestötyössä. Kerhon järjestäminen ja sen säännöllinen ohjaaminen, kokouksen järjestäminen josakin kaupungin ulkopuolella olevassa hiljaisessa paikassa, työläisten pysäyttäminen muutamaksi minuutiksi tehtaan portille ja lyhyen puheen pitäminen heille, katumielenosoituksen järjestäminen vaati huolellista valmistautumista, voimainponnistusta ja hermojännitystä, uhratuvaisuutta ja maanalaisen toiminnan taitoa. Urkkijoiden silmälläpitoa varten sekä passien ja muiden asiapapereiden valmistusta ja hankkimista varten perustettiin erityisiä ryhmiä.

Vakavaa huomiota kiinnitettiin niin sanottuun puolueen tekniikkaan, ts. maanalaisten kirjapainojen, kirjavarastojen ja salaisten asuntojen järjestämiseen. Salaisia asuntoja tarvittiin kerhotoimintaa, komitean istuntoja ja puoluekokouksia varten. Ankaransalaisia olivat kohtauspaikat, joissa tapahtui tietojen sekä tehtävien välitys ja järjestettiin kohtaukset keskukselta ja muista kaupungeista saapuneiden tovereiden kanssa. Kohtauspaikaksi valittiin tavallisesti lääkärin vastaanottohuone, puolustusasianajajan toimisto, myymälä, ruokala tai jokin muu sellainen paikka, jossa käy paljon ihmisiä eikä uuden henkilön ilmaantuminen pistä heti silmään. Kohtauspaikalle saapuneista varmistuttiin tunnussanalla.

Erikoisen huolenpidon kohteena olivat maanalaiset kirjapainot, joissa painettiin lentolehtisiä, sanomalehtiä ja

kirjasia. Kirjapainojen työntekijät olivat tosi sankareita, he poistuivat salaisesta huoneistostaan aniharvoin ja ulkoilivatkin tavallisesti öisin. Muutamat kirjapainot tulivat hyvin kuuluisiksi, esimerkiksi tbilisiläinen »Nina». Kaikista ponnistuksistaan huolimatta poliisi ei löytänyt tuota kirjapainoa, joka vuosikautia palveli puoluetta.

Puoluekirjallisuuden kuljetus lukijoille — työläisille, talonpojille, sotilaille, sivistyneistön edustajille — oli hyvin työlästä. Tuota kirjallisuutta painettiin paljon ulkomailla ja se oli kuljetettava suuren santarmiarmeijan vartioiman rajan yli. Vastukset eivät päättäneet rajan ylitykseen. Venäjälle tuotu kirjallisuus toimitettiin salaisiin varastoihin, joista asiamiehet levittivät sen ympäri maata. Tavattoman suuri riski liittyi myös Venäjällä painettujen sanomalehtien ja julisteiden levitykseen. Siinä tarkoituksessa muodostettiin kuljetusryhmiä.

Vakituinen yhteydenpito puolueen keskukseseen ja paikallisiin järjestöihin oli vaikeaa. Useinkin se pysyi hyvin ohuen langan, kirjeenvaihdon, varassa ja katkeili tuon tuosta osoitteenomistajien palon tai pakollisten paikanmuutosten tai vangitsemisten takia. Kirjeet kirjoitettiin salakielellä ja lähetettiin osoitteella, joka ei herättänyt poliisin epäilyksiä.

Kun vallankumousmies joutui poliisin käsiin ja tuomioistuimen eteen, niin hän yritti käyttää oikeudenkäyntiä vallankumouksen hyväksi ja asettaa syytettyjen penkille rikollisen tsaristisen itsevaltiuden.